

Uutisia ja tiedonantoja – Nyheter och meddelanden

Siirtymien maantiede – Geographies of displacement

Vuoden 2022 maantieteen päivät järjestettiin Tampereella 3.–4. marraskuuta 2022 otsikolla *Siirtymien maantiede – Geographies of displacement*. Päiviä edelsi 2. marraskuuta järjestetty väitöskirjatutkijoille suunnattu intensiivikurssi teemanan *Geographies of Dis/placement: disruptions, transformations and agencies* sekä tämän jälkeen vapaamuotoinen ”Protest pub” -paneelikeskustelu aiheenaan *Displaced University*. Maantieteen päivien luennoitsijoiksi kutsuttiin alansa kansainvälisiä kärkitutkijoita: **Ilse van Liempt** (Utrechtin yliopisto), **Sara Fregonese** (Birminghamin yliopisto), **Päivi Kymäläinen** (Tampereen yliopisto) sekä **Natalie Oswin** (Toronton yliopisto). Kymäläinen ja Fregonese osallistuivat asiantuntijoina myös intensiivikurssin toteuttamiseen.

Vuoden 2022 maantieteen päivien teema kutsui konferenssin osanottajia pohtimaan laajasti sekä käynnissä olevia moninaisia yhteiskunnallisia transiitioita että erilaisia pakotetun siirtymisen ilmiöitä. Maantieteen päivät järjestettiin pandemian alun jälkeen ensimmäistä kertaa läsnäoloon perustuvana tapahtumana. Päiville ilmoittautui kaikkiaan yli 160 osallistujaa ja tieteellisiä esityksiä kertyi lähes 90, joista päiville muodostettiin 25 työryhmää. Iltajuhlaan ilmoittautuneita oli lähes sata, minkä lisäksi päivien yleisössä oli koko joukko opiskelijoita ja yliopiston muiden yksiköiden väkeä.

Päivät avasi paikallisen järjestelytoimikunnan puolesta **Jouni Häkli**, toivottaen osallistujat tervetulleeksi Tampereelle. Tampereen yliopiston avauspuheenvuoron piti Johtamisen ja talouden tiedekunnan tutkimusvaradekaani **Johanna Ku-**

jala. Maantieteilijäyhteisön puolesta päivät avasi Suomen Maantieteellisen Seuran puheenjohtaja **Joni Vainikka**, joka tarkasteli puheessaan muun muassa maantieteen väitöskirjojen ohjaussuhteiden historiaa ja havainnollisti kuvin näin rakentunutta verkostoa.

Maantieteen päivien työmuotoina olivat perinteiseen tapaan kutsuvierasesitelmät sekä työryhmäesitykset. Osa työryhmistä toteutettiin keskustelevana paneelina tai tieteen ja taiteen keinoja yhdistelevänä työpajana. Kutsuvierasluennoijista Ilse van Liempt esitelmöi aiheesta *Becoming Part of the City: Local Emplacement After Forced Displacement*. Hän tarkasteli monipuolisesti pakotetun siirtymisen jälkeistä sopeutumista kodin rakentamisen prosessina. Esitelmä oli samalla *Fennia*-luento, jota kommentoivat **Aura Lounasmaa** sekä **Mélodine Sommier**. Luento ja siihen liittyvät kommenttipuheenvuorot julkaistaan *Fenniassa* vuoden 2023 aikana. Sara Fregonesen luento *Shockwaves* käsitteli draamattisten tapahtumien pitkäkestoista vaikutusta kaupunkien sosio-kulttuurisessa ilmapiirissä. Päivi Kymäläinen puolestaan pohti esitelmässään *Urban Peripheries and the Right to Suburban Space* lähiöiden roolia ja kansalaisten oikeutta lähiötilaan, etsien vaihtoehtoa kaupunkitutkimukselle, jossa urbaanisuu lähestytään keskustaa ja keskeisyyttä painottaen. Natalie Oswin tarkasteli esitelmässään *Social Junk* Chicagon koulukunnan kaupunkitutkimuksen monitahoista ja osin vaiettua tai kätkeyttä suhdetta queer-tutkimuksen esille nostamiin kysymyksiin tutkimuksen normatiivisuudesta ja normaliitusta koskevista oletuksista.

Maantieteen päivien iltajuhla

Maantieteen päivien iltajuhlaa vietettiin Juhlatila Konsussa. Lämminhenkisessä iltajuhlissa esiintyi **Lumi Suomalainen** laulaen ja soittaen. Suomen maantieteellinen seura myönsi parhaan pro gradu -tutkielman palkinnon **Ohto Nygrenin** tutkimukselle *Automating Global Geospatial Data Set Analysis: Visualizing flood disasters in the cities of the Global South*. Palkittu työ pilotoi skaalautuvaa, avoimeen dataan, teknologiaan ja automaatioon perustuvaa ratkaisua tulvien laajuuden ja potentiaalisten vahinkojen arvioimiseksi. Seuran hallitus piti tutkielman erityisinä ansioina ajankohtaisuutta, maailmanlaajuisista merkittävyyttä sekä käytännöllisyyttä ilmastokriiseihin varautumisessa.

Iivari Leiviskä -mitalin seura myönsi Alue- ja ympäristötutkimuksen seuralle tunnustuksena pitkäaikaisesta yhteistyökumppanuudesta sekä rohkeudesta ja vaikuttavuudesta tiedejulkaisemisessa. Seura myönsi lisäksi kaksi Ragnar Hult -mitalia, joista toisen professori **Ari Aukusti Lehtiselle** ansioistaan pitkäjänteisessä työssä maantieteen hyväksi ja erityisesti maantieteellisen tutkimuk-

sen yhteiskunnallisen relevanssin ja näkyvyyden vahvistamiseksi. Toisen mitalin seura myönsi professori **Jouni Häkille** tunnustuksena rohkeudesta uudistaa maantiedettä sekä kokonaisen maantieteilijä sukupolven metodologisesta ohjaamisesta.

Vuoden 2022 maantieteen päivät Tampereella onnistuivat kaiken kaikkiaan hyvin. Päivien järjestelytoimikuntaan kuuluivat Jouni Häklin lisäksi **Derek Ruez, Mikko Joronen, Anna-Kaisa Kuusisto, Kirsi Pauliina Kallio** sekä konferenssi-koordinaattori **Miki Mäkelä**. Järjestelytoimikunta kiittää päivien työryhmien järjestäjiä ja puheenjohtajia, käytännön järjestelyissä avustaneita ympäristöpolitiikan ja aluetieteen opiskelijoita sekä kaikkia päivien osallistujia panoksesta tieteellisesti ja sosiaalisesti rikastuttavan tapahtuman toteuttamisessa.

JOUNI HÄKLI

*Johtamisen ja talouden tiedekunta,
Tampereen yliopisto*

Seura myönsi uusia mitaleja

Suomen maantieteellinen seura jakoi kolme mitalia vuoden 2022 Maantieteen päivillä. Iivari Leiviskä -mitalin seura jakoi Alue- ja ympäristötutkimuksen seuralle, joka on ollut yksi Suomen maantieteellisen seuran merkittävimpiä yhteistyökumppaneita jo yli 20 vuoden ajan. Alue- ja ympäristötutkimuksen seura julkaisee *Alue ja ympäristö* -lehteä, joka puolestaan palkittiin tänä vuonna vuoden tiedelehtenä.

Iivari Leiviskä -mitali myönnetään ”ansioista maantieteen opetuksessa tai ansioista tieteen tunnetuksi tekemisestä suurelle yleisölle”. Iivari Leiviskä oli 1920-luvun maantieteilijä, tieteen popularisoija ja tutkimuksen kääntäjä, joka piti suomenkielistä tutkimusta tärkeänä.

Suomen maantieteellinen seura on kerran aiemmin myöntänyt mitalin toiselle tieteelliselle seuralle, kun se vuonna 2011 myönsi Wilhelm Ramsay -mitalin Suomen geologiselle seuralle, jonka kanssa maantieteilijät erityisesti Helsingissä ovat tehneet paljon yhteistyötä.

Seuran puheenjohtaja **Joni Vainikka** myönsi tänä vuonna kaksi Ragnar Hult -mitalia. Seuran puheenjohtaja voi jakaa mitalin yhdelle tai useammalle henkilölle ansioista maantieteen hyväksi tehdystä toiminnasta tutkimuksen tai yhteiskunnallisen vaikuttamisen kautta.

Ensimmäisen Ragnar Hult -palkinnon seura jakoi Itä-Suomen yliopiston professori **Ari Lehtiselle**. Lehtinen on työskennellyt pitkäjänteisesti maantieteen hyväksi ja erityisesti maantieteellisen tutkimuksen yhteiskunnallisen relevanssin ja näkyvyyden vahvistamiseksi. Kansainvälisen julkaisu-toimintansa lisäksi hän on julkaissut tutkimustaan aktiivisesti myös alan suomalaisissa aikakaussarjoissa ja pyrkinyt ututterasti lisäämään maantieteellisen tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä osallistumalla yhteiskunnallisen keskusteluun että toimimalla aktiivisesti kansalaisjärjestöissä ja yhteiskunnallisissa liikkeissä.

Toisen Ragnar Hult -mitalin seura myönsi Tampereen yliopiston aluetieteen professori **Jouni Häkille**.

”Kun lähdimme syksyllä miettimään Hult mitalisteja, mietin, että eikös nyt palkittavalla tällainen ollut. Palkittava on ollut eräänlainen maantieteellinen kiintotähti koko Suomessa ja erityisesti Tampereella vähintäänkin vuodesta 1998. Hän on kohta kolmikymmenvuotisen tutkijanuransa aikana vahvistanut aluetieteen ja maantieteen läsnäoloa Tampereen yliopistolla, jossa hän on suunnannut tutkimusta poliittisen maantieteen ja ylikansallisen sosiologian piiriin. Palkittava on ohjannut yli 15

väitöskirjaa ja vinyt kansainvälistä maantieteellistä tutkimusta eteenpäin kriittisen aluetutkimuksen, identiteettitutkimuksen, poliittisen toimijuiden ja siirtolaisuudentutkimuksen sarjoilla. Lisäksi hän on yksi Suomen merkittäviä 'tietoteoreettisia' keskustelijoita, ja ohjannut kokonaisen maantieteilijäsukupolven metodologista ymmärrystä. Harvassa ovat maantieteilijät, jotka eivät olisi *Metahodostaan* lukeneet. Tämän mitalin myötä Seura haluaa alleviivata Tampereen yliopiston aluetieteen merkitystä Suomen maantieteilijäyhteisölle”, seuran puheenjohtaja Joni Vainikka perusteli mitalin myöntämistä.

SMS:n gradupalkinto Ohto Nygrenille

Suomen maantieteellinen seura on valinnut vuoden parhaan maisterintutkimuksen. Tänä vuonna palkinnon sai Turun yliopistosta maisteriksi valmistunut **Ohto Nygren**. Hänen maantieteen pro gradu -tutkielmansa nimi on *Automating Global Geospatial Dataset Analysis – Visualizing flood disasters in the cities of the Global South*. Tutkielman ohjasi professori **Niina Käyhkö**. Palkinto julkistettiin Maantieteen päivillä Tampereella 3. marraskuuta 2022. Tutkielma on saatavilla sähköisesti osoitteessa <utupub.fi>.

Nygren tutki palkitussa tutkielmassaan tulvia, jotka ovat yksi pahimmista globaaleista haseista. Palkittu työ yhdistelee avoimia globaaleja paikkatietoaineistoja ja suomalaisen Iceyen firman SAR (*synthetic-aperture radar*) dataan perustuvaa tulvatietoa tulvien laajuuden ja potentiaalisten vahinkojen arvioimiseksi erityisesti asutuilla alueilla.

Maantieteen päivillä 2022 palkitut Ari Lehtinen (vas.), Roosa Wingström Alue ja ympäristötutkimuksen seuran puolesta, Ohto Nygren ja Jouni Häkli. Kuva: Joni Vainikka.

Palkittava on työstämässä artikkelia opinnäytteenään yhdessä ohjaajansa kanssa, ja aihe kumpuaa Turun yliopiston yhteistyöstä Maailmanpankin, Saksan avaruushallinnon (DLR) ja Iceyen kanssa.

Työn tavoitteena oli pilotoida skaalautuvaa, avoimeen dataan, teknologiaan ja automaatioon perustuvaa ratkaisua, joka Maailmanpankin kaltaiset organisaatiot voisivat soveltaa. Seuran hallitus kiittää tutkielman ajankohtaisuutta, maailmanlaajuisuutta merkittävyyttä sekä käytännöllisyyttä ilmastokriiseihin varautumisessa.

OSKAR RÖNNBERG

GeoForum Summit kokosi paikkatietoalan ammattilaisia Helsinkiin

GeoForum Summit 2022 järjestettiin Messukeskuksessa Helsingissä 31.10.–1.11.2022. Järjestäjänä toimii GeoForum Finland -yhdistys, joka on vuonna 2020 perustettu paikkatietoalan laaja kansallinen yhteistyöverkosto. GeoForum Summit -tapahtuma järjestettiin nyt toisen kerran. Aiemmin Maanmittauslaitos järjesti saman tyyppisen tapahtuman nimeltä Paikkatietomarkkinat, mutta kun GeoForum Finland perustettiin, Paikkatietomarkkinoista luovuttiin ja uusi GeoForum Summit syntyi. Samalla maksuttomasta tapahtumasta tuli maksullinen.

Tapahtuma on keskeinen Suomen paikkatietotalalla, ja ohjelmassa oli paljon luentoja paikkatieto-

toalan erilaisista aiheista. Tapahtuma on luonnollisesti myös kiinnostava maantieteilijöille, jotka käyttävät paikkatietoaineistoja ja -menetelmiä tutkimuksessa ja opetuksessa. Tämän vuoden teema oli ”Vihreän kehityksen digitaalinen tulevaisuus”. Teema näkyi esimerkiksi ensimmäisen päivän keynote-luennoilla, kun Suomen ympäristökeskuksen tutkimusjohtaja ja professori **Eeva Primmer** aloitti päivän puhumalla kestävyysmurroksesta ja miten tieto tukee sitä muutosta. Tästä jatkoi europarlamentaarikko **Ville Niinistö** puhuessaan datan ja paikkatiedon keskeisestä roolista Euroopan unionin vihreässä siirtymässä. Päivien aikana oli tarjolla

monia luentoja. Välillä liikuttiin myös paikkatiedon ytimen ulkopuolella, kun esimerkiksi kuultiin professori **Jarno Linnéllin** ajatuksia tietoyhteiskunnan turvallisuustilanteesta.

Akateemiselle tutkijalle *GeoForum Summit* voi olla oiva paikka käydä, jos haluaa kuulla ajankohdaisia kuulumisia miten julkisella ja yksityisellä sektorilla paikkatietoa hyödynnetään. Tapahtuma

antaa myös tilaisuuden tutkijalle viestittää tutkimuksistaan laajalle osanottajajoukolle paikkatietoalan ammattilaisia kerralla.

EMIL EHNSTRÖM
*Geotieteiden ja maantieteen osasto,
Helsingin yliopisto*

Petteri Muukkosesta Terran päätoimittaja

FT, yliopistonlehtori, dosentti **Petteri Muukkonen** aloittaa *Terra*-lehden uutena päätoimittajana 1.1.2023 alkaen. Muukkonen on valmistunut maisteriksi Turun yliopistosta vuonna 2002, ja tohtoriksi hän väitteli Helsingin yliopistosta 2006 toimiessaan päätyönään tutkijana Metsäntutkimuslaitoksella. Muukkonen tutki väitöskirjassaan boreaalisten metsien hiilitasetta ja kaukokartoitus- ja mallinnusmenetelmiä sen estimoimiseksi. Hänet nimettiin kasvimaantieteen dosentiksi Helsingin yliopistoon 2008. Vuodesta 2015 lähtien Muukkonen on toiminut yliopistonlehtorina Geotieteiden ja maantieteen osastolla Helsingin yliopistossa. Tieteellinen vertaisarviointi ja toimitustyö on tullut Muukkoselle uransa aikana tutuksi, koska hän on ollut aktiivinen vertaisarvioija useille tieteellisille julkaisuille (yhteensä n. 190 arvioitua käsikirjoitusta) ja *Terrassa* hän on kahdesti toimittanut vierailevana toimittajana erikoisnumeron lehteen.

Tällä hetkellä Muukkoson tutkimus käsittelee laaja-alaisesti maantieteellisiä tutkimuksia, mutta yhteistä kaikille on enemmän tai vähemmän linkitys paikkatietoon, geoinformatiikkaan tai geomediaan – tai niiden soveltaminen. Lisäksi Muukkonen on aineenopettajan koulutuksensa myötä kiinnostunut myös laajasti maantieteen pedagogiikan tutkimuksesta, muun muassa siitä kuinka maahanmuuttajataustaiset oppilaat pärjäävät maantieteen opetuksessa ja mitä työkaluja opettajilla on moninaisuuden kohtaamiseen luokassa. Lisäksi Muukkonen tutkii CRITICAL-hankkeen maantieteilijöiden tiiminsä kanssa geomedian opetusta ja oppimista kouluissa ja lukiossa. Muukkoson laaja-alaisuudesta maantieteen moninaisen tutkimuskentän sisällä korostaa se, että hän toimii lisäksi Helsingin yli-

opistossa koulutusohjelmajohtajana Kaupunkitutkimuksen ja suunnittelun maisteriohjelmasa. Vapaa-ajallaan Muukkoson löytää metsästä kartan kanssa rasteja etsimässä.

”Minua kiinnostaa monet asiat, joita maantieteilijä voi tutkia, ja aiheet, joissa maantieteilijä voi monitieteisessä porukassa tuoda uudenlaisen näkökulman tutkia ilmiöitä ja prosesseja spatiaalisesta näkökulmasta”, Muukkonen sanoo.

Muukkonen uskoo, että hänen laaja-alaisuudetaan on apua *Terran* päätoimittajan tehtävässä, ja on valmis toimittamaan käsikirjoituksia monenlaisista aiheista.

”Maantieteessä minua viehättää juuri laaja-alaisuus ja monet mahdollisuudet. Näenkin maantieteilijän identiteetin ja ammattiosaamisen olevan spatiaalisen ja alueellisen tarkastelun ymmärtäminen, monimutkaisten maantieteellisten ilmiöiden syy-seuraus-suhteiden tarkastelun sekä sen, että monet maantieteilijöiden tutkimat aiheet sisältävät ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen – ihminen muokkaa luontoa ja ympäristöä, ja vastaavasti ne vaikuttavat toiseenkin suuntaan eli ihmisen mahdollisuuksiin elää ja toimia”, Muukkonen sanoo

”Mielestäni tässä on maantieteen vahvuus tieteenalana; ja samalla myös *Terra*-lehden vahvuus julkaisukanavana ja akateemisen keskustelun foorumina.”

Väitöksiä – Disputationer

Filosofian maisteri **Jouni Salmelan** maantieteen alaan kuuluva väitöskirja *Sediment movement in cold-region fluvial environments – Monitoring flow-sediment interaction from rivers to estuaries* tarkastettiin Turun yliopiston Matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa 11. kesäkuuta 2022. Vastaväittäjänä toimi

apulaisprofessori **Julian Leyland** Southamptonin yliopistosta ja kustoksena professori **Risto Kalliola**. Tutkimus on julkaistu sarjassa *Annales Universitatis Turkuensis AII* numerolla 389, ja se on saatavilla sähköisesti osoitteesta <utupub.fi>.

M.A. **Evi-Carita Riikosen** yhteiskuntaantieteen alaan kuuluva väitöskirja *A translocal sense of place? Finns' translocal place-making in the United Kingdom* tarkastettiin Itä-Suomen yliopiston yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunnassa 16. joulukuuta 2022. Vastaväittäjänä toimi professori **Kathy Burrell** Liverpoolin yliopistosta ja kustoksena professori **Ari Lehtinen**. Tutkimus on julkaistu sarjassa *Dissertations in Social Sciences and Business Studies* numerolla 289, ja se on saatavilla sähköisesti osoitteesta <erepo.uef.fi>.

Väitös- ja nimitystiedot Terraan!

Väitös- ja nimitysuutisten julkaisemiseksi väittelijän tai uuteen tehtävään nimitetyn tiedot tulee lähettää *Terran* toimitukseen mahdollisimman ripeästi.

Väitöskirjojen osalta mukaan liitetään väittelijän nimi ja oppiarvo, väitöskirjan nimi, ala, julkaisukanava ja mahdollinen sähköinen saatavuus, kustoksen ja vastaväittäjän nimi ja organisaatio sekä väitöksen paikka ja ajankohta. **Nimitysuutisiin** liitetään tiedot tehtävästä ja sen kestosta sekä ytimekäs kuvaus nimitetyn ansioista.

Sekä väitös- että nimitysuutisiin voidaan liittää mustavalkoinen valokuva. Aineisto lähetetään sähköpostitse toimitussihteerille <oskar.ronnberg@helsinki.fi>.